

märkliga skrift "Mitt land och världen", som utkom i lämplig tid just innan Sacharov belönades med Nobels fredspris 1975.

Som ett exempel på ensidigheten i de viktigaste massmediernas täckning av de viktigaste världshändelserna, tar Melker Johnsson upp Vietnamdebatten. I kapitlet "Vietnamdebatten i backspegeln" förekommer avspeglningar som är avslöjande för modevänstern och dess medlöpare. I takt med att dessa fick allt större inflytande i massmedia, desto mer ohöljt propagandistisk blev rapporteringen från Vietnam, och det är med förtrytelse som Johnsson konstaterar, att vi bara fick oss till livs halva sanningen om krigshandlingarna i Vietnam.

När Melker Johnsson skriver sådana sa-

ker, kan han vara infamt polemisk. Men några överdrifter gör han sig inte skyldig till.

Vad är då svaret på den retoriska frågan Bättre röd än död? I företalet menas, att det rätta svaret vid ett första påseende borde vara "ja", för den som haft kraft att kämpa utan att hata. Men, tillägger skribenten, livet i ett totalitärt land är förnedrande. Det slutliga svaret finner vi i bokens avslutningsord: "Alternativet röd eller död föreligger inte. Fredsönskan är inget moraliskt alibi för självuppgivelse och feighet. Svaghet provocerar överfall. Alternativet till en katastrof är beredskap att möta den."

Det är visa ord. Frågan är bara, om den allmänna opinionen är redo att konfronteras med dem.

THEDE PALM:

Besök i ett finrum

"De stora tidningarnas kulturavdelningar ... kan också de ibland ha karaktären av finrum." Den som skrivit detta är den finländske journalisten Sven Willner, som givit ut en liten samling av essäer och artiklar under titeln "Tecken och spår" (Ekenäs tryckeri ab förlag). Under de senaste tjugo åren har han i genomsnitt recenserat minst tvåhundra böcker årligen, berättar han. Något har utnyttjats i tidigare essäsamlingar. Här kommer ett blygsamt men ytterst välskrivet urval ur en stor produktion.

Finlandssvenska landsortstidningar arbetar inom relativt små förhållanden. Det är naturligt att de inte kan hålla några kulturavdelningar. De får för sin kulturbevakning

utnyttja kunniga tidningsmän på delar av deras arbetstid. I Sverige skulle, får man tro, en man som Willner haft heltid i någon av de svenska tidningar, som ännu vill och kan se kulturutvecklingen som något värt att bevaka. I Finland har Willner alltid varit allround-journalist, som gjort vanliga reportage eller skrivit om sport eller om skönlitteratur. Men frågar sig om hans recensioner förlorat på detta och svaret blir nej.

Willner är känd också från den finlandssvenska kulturtidskriften Nya Argus, som håller hög klass. Hans bidrag där är alltid kunniga men inte alltid lätta att följa. I tidningar skriver han uppenbarligen för en annan publik och därför lättare. Det är

inget fel. Allt för ofta finner man på kultursidor förträffliga författare, som bara har den lilla egenheten att de skriver för att tillfredsställa den stilla akademikers behov av aftonläsning. Långa och välkonstruerade meningar väcker kanske beundran hos en del läsare men åstadkommer förmodligen att många fler avstår från att fortsätta. Läsningen skall inte innebära skyldighet att bena upp satsdelar. En skicklig reporter, som skriver flytande text, får däremot sina eventuella tankar förstådda.

Detta gäller just Willner, och det innebär att det blivit enklare att konstatera att man inte alltid delar hans värderingar. Ett drastiskt exempel: ur sin bedömning av Jan Myrdals senaste politiska attityd – starkt prokinesisk, klart antisovjetisk – drar han till sist slutsatsen att "i Sverige kan man överhuvudtaget inte diskutera Sovjetunionen i sakliga termer". Men detta förutsätter att Jan Myr-

dals resonemang är typiska för svensk diskussion, vilket verkligen är en villfarelse. På samma sätt refererar Willner Axel Strindbergs åsikter om nazism i Sverige under kriget, vilka han godtar utan invändning. Det är i varje fall inte uttryck för någon kritisk historiebeteckning från Willners sida, och därför borde åtminstone en av hans nya inte tidigare publicerade essäer med fördel ha kunnat förbli otryckt.

Hans bästa kritikeregenskaper kommer fram i recensioner av ren skönlitteratur. Gullbergs "Terziner i okonstens tid" kunde inte ha fått en vackrare behandling. För de säregna, de må vara Karen Blixen eller Eric Hermelin, visar Willner också en djup förståelse. Det rör sig i dessa fall om exklusiv litteratur, och om sådan skall grovt tillyxade omdömen inte fällas. Willner för varsamt in och placerar den där den hör hemma: i det bästa finrummet.